

فیلم + موزیک = جادو

موزیک بۆ فیلم و بهرنامه و زنجیره

هر له بهیانییهوه ههتا شهو که چاومان دهچینه خهو گویمان له موزیکه. له ریگای رادیو و باقی دهزگا سهوتیبهکانهوه. به رهفتی ریگاوه، له نیو سهیاردا و له مآلدا. بهلام نیستا له مآلدا زور به دهگمهن دهنگی رادیو دئ، زیاتر تلهفزیونه که چاو و گویمان به خویهوه خهریک دهکا. بهشیکی زور له دهنگهکان موزیکن. گهرچی کلییه گورانیهکان نهبی، زور کهم موزیکی بهرنامه و فیلمهکان سرنجمان رادهکیشن. بهلام نهگهر مهزیکهکه نهما، ههست پندهکهین شتیک ناتهواوه. نهه زیاتر لهبهر نهوهیه که فیر نهبووین گوی له موزیکی فیلم بگرین. به گشتی لهو و لاتانه که سینهمایهکی لاوازیان ههیه، بهشی موزیکی فیلم کاری لهسهر نهکراوه. زور جار موزیکی فیلمهکان ههچ پهیوهندییهکی لهگهل بابته و ناوهزکی دیمهکان نییه. دهنگیکه بۆ پرکردنهوهی بیدهنگیهکان. له زورهی نهه و لاتانهدا موزیکوانی فیلم بوونی نییه و له کۆلیجهکانیشدا نهه بهشه نه مامۆستای ههیه و نه شاگرد. نهه کوموکوریهی له کلییه گورانیهکاندا به پنچهوانهیه. لهوئ دیمهکان لهگهل موزیکهکه ناخوینتهوه و ههراکه بۆ خویان چیرۆکی خویان دهگێرنهوه. یانی شتیک بهناو هاودهنگ کردنی تهسویر و موزیک هیشتا نهکهوتوهته مهیدانیکی زانستی و زور به دهگمهن نهبی، لهه بوارهدا لیزانمان نییه. بۆ کردنهوهی نهه باسه و راکیشانی سهرنجی سینهماوان و موزیکوانهکان نهه چهند دیره بی کهلک نییه. دیاره زورتر روهی باسهکه له دهرهینهری فیلم و بهرهمهینهری بهرنامه تلهفزیونیهکان و موزیک دانهرهکانه.

یهکههه پرسیارهکان:

پهیدا کردن و ریکهستی موزیکیکی شیاو بۆ فیلم یان بهرنامهیهک رهوتیکی ههیه که به بی لهبهرچاوترتی، کارهکه هونهری نابی و جی خوی ناگرینتهوه. نهه رهوته بهه شیهویه:

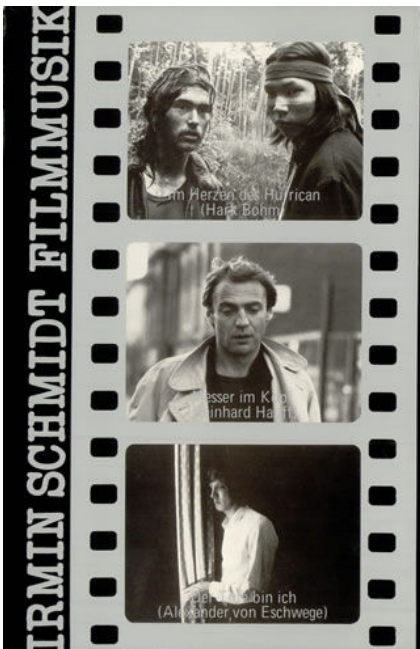
رهوتی پیکهینانی موزیک بۆ فیلم

نیشانه کردن: دیاری کردنی نهه دیمهکانه که موزیکیان دهوئ گرینگترین بهشی نهه رهوتهیه. تهانته له کاتی خویندنهوهی سهناریوهکهشدا دهگرئ هیندئ دیمهن دیاری بکری و موزیکوان کاری لهسهر بکا. دوواتر به دیتتی وینهکان زیاتر لئی روهن دهبیتهوه که ناخۆ موزیکهکهی شیاه یان نه. جار وایه موزیکی ههر دیمهتیک به جیا ساز دهکری و دوایه پیکهوه هارمۆنیزه دهکری. موزیکیکی باش دهتوانئ لهجیگیهکی نهشیلواو دا نرابی، نهوه دهبیته هوی تیکدانی کیشی دراماکه. هیندئ کهس پاش دیتتی فیلمیک دهلین ههستمان به موزیک نهکرد. نهمانه یان به باشی نهجوونهته ناخی فیلمهکهوه، یان موزیکهکه له جیگای خوی نهبووه. ههرچونیک بی، موزیک نابی سواری سهری وینه بی. دهبی لهگهل برهوا.

"ریچارد دهیویس" لهه بوارهدا سی بنهه دادهئ:

۱- بیرکهوه که موزیک هاوکاریکه له میدیایهکی تیکهآدا.

له شوینیک موزیک لهگهل ووتهی ئاکتهریک هاورییه، لیره به تهواوی له پشتهویه (باک رونه) و دهوری بههیزکردنی ههستی دراماییه. له دیمهکی دیکهده دهوری زیاتر دهبینئ، وهکو دیمهکی لیهومان و پیکدادان، یان دیمهکی رۆمانیکی ئاشقانه. به گشتی لهه قوناخهده نهه پرسیاره وهلام دهدرینهوه چ شیهوه موزیکیک پیویسته که نیشان بدا نیستا چ دهقومهی و دوواتر چ روه دهه.

۲- نایا دیمه‌نه‌که موزیک دهوئ؟

نهمه بهشی هره گرینگه که بزائین نایا دیمه‌نه‌که به بی موزیک شتیکی ناتواوه یان نه. ولامدانهوهی نهم پرسیاره ناسان نییه. دهره‌هینەر چ نیازیکی ههیه؟ نایا دیمه‌نه‌که بو خوی نهم نیازه بهراورد دهکا؟

۳- موزیکه‌که دهیهوئ چ بلئ:

نهمه پرسیاریکه که موزیکوان دهبی بهردهوام له‌خوی بکا. تهنانت له‌کاتی نووسینهوهی موزیکه‌که‌دا. وه‌لامه‌که زور جار ده‌بیته شتی ساده وه‌کوو: شاد، خه‌مناک، رووناک، تاریک؛ به‌لام دوايه پرسیاری قولتر دئ؛ نایا موزیکه‌که یارمتهی به‌روپیشچوونی رووداوه‌که‌دا ده‌دا؟ نایا به‌شیوه‌یه‌کی گونجاو وه‌لامی بیر و هه‌ستی که‌سه‌کان ده‌داته‌وه؟ چ جور سازیک بو نهم مه‌به‌سته شیواوه؟ بو نمونه: میلودیه‌که وای لئیدی که له‌پیشدا پر له‌رنگ و نور بی و له‌کوتاییدا به‌رمو نارامیه‌کی خوش بروا. که وابوو نهمه بو کلارینیت باشتره هه‌تا که‌مان. به‌گشتی موزیکوان وه‌کوو دراماتولوگ کار ده‌کا. له‌خوی ده‌پرسی، نایا نهم دیمه‌نه موزیک دهوئ، نهمگه‌ر ده‌یهوئ موزیکه‌که ده‌بی چ بکا؟ بو نمونه له‌شویینیک لئیدان و کوتانیک روو ده‌دا، راست له‌گه‌ل وه‌شاندنی مسته‌که‌دا موزیک زه‌ریکی توند لئیدا. یان له‌گه‌ل ماچیکی ناشافه‌دا که‌مان ده‌ست پنبکا. نهمانه پنیوستی به‌ریک خستن هه‌یه که له‌پیشدا ده‌بی دیاری بکری و به‌یارمتهی مؤنتوری موزیک جیه‌جی بکری.

کارکردی موزیک:

به‌شی فیزیکی: ده‌بی بزائین فیلمه‌که باسی چ ده‌کا، کرده‌وه‌کان چن و شوینی رووداوه‌کان کوین و لهوئ موزیکیکی ناسایی لای خه‌لک چیه. گرینگه بی‌ری لئ بکریته‌وه بنه‌ماکانی نهم موزیکه‌که خوجیه‌چونه. میلودی و گورانییه ناوچه‌یه‌کان په‌یوه‌ندییه‌کی قولیان له‌گه‌ل سروشت و ژبانی نهم ناوجه هه‌یه. به‌لام هر کامیان بو هه‌وایه‌ک و بابته‌تیک ده‌بن. بویه له‌پیشدا پنیوسته شاره‌زایی به‌ده‌ست بئندری یان له‌گه‌ل شاره‌زایه‌ک بیروا بگوردریته‌وه.

به‌شی ده‌رونی: به‌پئ ناوه‌روکی دیمه‌نه‌کان موزیک ده‌ور ده‌گیرئ. رهنه‌گه موزیک هوشدار بدا بو موترسییه‌ک که هیشتا نابیندرئ. (نهمه شیوه له‌فیلمه ترسناکه‌کاندا زورن) یان شتیکی ناشکرا بکا، یان سرنجی بینەر بو لایه‌کی دیکه به‌ری که له‌ناکو بوونی روودای دواپی زیاتر هه‌ست پئ بکری. یان هه‌ستی گشتی فیلمه‌که رابگری. رومانته‌یکه، خه‌مناکه، باسی ژبان و مهرگ ده‌کا یان شاد و کومیدییه. موزیکوانه‌که ده‌بی له‌په‌یامی ده‌رونی فیلمه‌که تئیکا. له‌م بواره‌دا موزیکوان ده‌بی له‌گه‌ل دهره‌هینەر و به‌ره‌م هینهردا په‌ک ده‌نگ بی.

به‌شی تیکنیکی: جار وایه موزیک نهرکی به‌رده‌وامی له‌دیمه‌نه‌کاندا به‌هه‌ستو ده‌گری. گریدانی دیمه‌نه‌کان پیکه‌وه، یان به‌بیر هینانه‌وهی دیمه‌نیکي دورتری پیشوو بو یارمه‌تیدانی بینەر و راگرتتی به‌رده‌وامی له‌هه‌سته‌کاندا. نهمه نهم کاره‌یه که وینه پیی ناکری. بو نمونه نهم ته‌کنیکه له‌فیلمی (گاد فادر) دا به‌کار هاتوه.

جگه له‌مانه له‌دیمه‌نه‌کاندا ده‌بی سرنج بدرئ به‌تووژمه‌کان. نایا پنیوسته موزیک یارمتهی بدا؟ نهمگه‌ر قسه‌کان زور لئیکدا براون چی ناوبه‌ینه‌کانیان پرده‌کاته‌وه. بئده‌نگی، یان موزیکیک که یارمتهی بدا هه‌سته نه‌گوتراوه‌کان هه‌ست پئ بکری. نهمگه‌ر موزیکوان پاش دانانی وتووژمه‌کان کار بکا، ده‌ستی زور ناواله‌تره و موزیکه‌که‌ی له‌گه‌ل چونیته‌ی باسه‌کان ریک ده‌خا.

سىن كۆچكەي دانانى موزىك:

"رىچارد دەبويس" لە كىتەپكەيدا سىن بىر كىرەنە بۇ رەتتى داھىنانى موزىك دادەنى:

۱- چەند لايەنى:

"دەبويس" يەكەم بەردى بناخە نىو دەنى "كارى دەست" و مەبەستى ئەمىيە كە موزىكوان وەكوو پىشەكارىك دەبى چەند لايەنە، نەرم و نامادەكار بى. ئەگەر كەسنىك دەتوانى زۆر باش موزىكى رۆمانتىك بنووسى، بەلام شىو موزىكى دىكەي پى ناكىر، ئەو دەبى واز لەموزىكى فىلم بەننى و ئەم بوارە بە جى بەننى. ھەر چى زىاتر لەموزىك بزانى و زىاتر لىكەنە لە بوارە جۆراوجۆرەكاندا كىردى، زىاتر نامادەيە بۇ ئەم كارە. بۇپىگەبىشتن دەبى بنەماكانى موزىكى جۆراوجۆر فىر بى. لە زمانى موزىكەو بەگەر ھەتا جاز، ناتونال موزىك، موزىكى كلاسىك، موزىكى خەلكى و... ھتە. كاتىك ھەموو ئەم زانستە ھەبوو ئەوجا دەكرى فۆرمەكە دىارى بكرى و شانسى ئەو ھەيە لە پەستوى زانىارىدا شتىك بدۆزىتەو كە بەكار بى. بۇ پەيداكردنى ئەم زانىارىيە، قوول بوونەو و لىكەلەشاندەو و دۆزىنەو رەگ و رىشەكان و سەرئەنجام تىگەبىشتن لە پەيوەندى نىوان موزىك و فىلم. ئەمانە پىوبىستى بە چەندىن سال كارە.

۲- مەبەست و نامانج:

گرىنگ ئەمىيە كە بزانىن دەمانەوئ بە موزىك چ بلىن. ئەو بىر و ھەستانەي كە لەبوارى موزىكدا لەدايك بوون ھەتا بلىنى زۆرن، بەلام ئەو شتە تۆ دەتەوئ بىلىنى بىر كىرەنەوئ زۆرى دەوئ. "ئىلمىر برنشتاين" كە خەلاتى ئوسكارى بردووە دەلى كە من زۆر جار يەك يان دوو ھەفتە تەواشاي ئەو فىلمە دەكەم كە دەبى كارى لەسەر بەكەم، بە بى ئەو كە بىر لە موزىك بەكەمەو، ھەتا تىبىگەم كە فىلمەكە دەپەوئ چ بلى. بە پى ئەو بىر دەكەمەو موزىكەكە دەبى چ بلى. ئەوجا كارەكەم دەست پىدەكەم.

۳- خۇناسىن:

كاتىك كارەكەت وەرگرت و دەتەوئ جىبەجى بەكەي، دەبى جەندىن پىرسىار لەخۆت بەكەي. وەكوو "من لەرۆژىكدا چ ئەندازە موزىك پى بەر ھەم دەئ؟ ئىمكانى گروپەكەم چۆنە؟" و... ھتە. ئەگەر سنوورەكانى كارەكەت زانى، رەتەكە دەست پىبەكە.

موزىك بۇ زنجىرەي تەلفىزىونى

موزىك بۇ زنجىرەي جۆرەجۆرى تەلفىزىون، لە بەرنامەي ھەوألەو بەگەر ھەتا دىكومىنت و بەرنامەي كۆمەلايەتى و زنجىرە درامىيەكان، ئەمانە جىاوازيان ھەيە لەگەل فىلمى سىنەمايى. دەبى شىو ھەيەكى دىكە لەموزىك بەكار بىردى و بە شىو ھەيەكى دىكە دابندى. يەكەم شت ئەمىيە كە كاتىكى زۆر كەم ھەيە بۇ نووسىنى موزىكەكە. ناوبركى بۇ رىكلام ھەيە، پارەيەكى كەم دادەندى بۇ موزىك. ژمارەيەكى كەم لە زنجىرە تەلفىزىونىيەكان ئەورۆ موزىكى زىندوويان لەگەل، واتە بە سازى راستى لىدراو و بە كامپيوتىر ساز نەكراو. تەنانەت ئەگەر بەر ھەمىك ئۆركىستى ھەيە، ۲۰ ھەتا ۳۵ ساز زىاتر نىيە، بە پىوانە لەگەل ۵۰ ھەتا ۱۰۰ ساز بۇ ئۆركىستى فىلمى سىنەمايى.

كاتى كار:

ھەموو ھەفتەيەك يەك بەش لە زنجىرەكە بآو دەبىتەو، كە ابوو موزىكوان دەبى لە كاتىكى كەمدا بۇ ۴۰ خولەك فىلم، موزىك نامادە بكا. بۇيە زۆر جار لە موزىكى ئەلكترۆنىك كەلك وەردەگىرئ.

"مارک سناو" پنی وایه نهگمر بنهماپهکی نهگوری بۆ بابتهکه ههبی، دهکری به یارمهتی موزیکی ئهלקترۆنی کارمهکه بهخیرایی جیهجی بکا. تهناعت له پیندا بۆ یهک، دوو بهش نامادهکاری بکا. بهلام نهمه پنیوستی بهوه ههیه که ئورکیستریکی نامادته ههبی. پاش وهرگرتنی ناوهرۆک وشنوهی بابتهکه، یهک رۆژ موزیکهکه بنووسی (له ساتی نۆی بهیانیهوه ههتا دوازهی شهی) رۆژی دواتریش ئورکیست لیبیدا.

موزیکی تایتل:

له زنجیره و بهرنامهی زنجیرهیدا زۆر جار موزیکیک له سهرا تایتلی دهستییک بهکار دئی که ههموو جار دووپات دهبیتهوه و ئهرکی وهبیر هیناوهی ههیه. ئهم موزیکه پهپوهندی لهگهڵ بابته و ناوهرۆکی زنجیرهکه ههیه و له یهک خولهک یان کهمتر، تی ناپهیری.

نارشیو:

کهک وهرگرتن له موزیکی نامادهکارو (به زۆربهی کلاسیکهکان) جگه له مافی بهکاربردنهکی که زۆر جار کیشه ساز دهکا، لهبهر ئهوه که بینهر تهسویریکی لهپیش نامادهی (بیرهوهی) لهو موزیکه ههیه، سهراکهوتوو نییه، گهرچی له بهرنامه و فیلمهکانی تلهفزیۆن و فیلمه سینهماپیهکانی ئیمهدا به زۆربهی و بهبی ئهوه که زمان و گوتهی ئهوه موزیکه بناسری، بهکاری دینن. رهنکه تهنیا ریتم و ههواي موزیکهکه له بهرچاو دهگیری که ئهویش به زۆربهی ناریک لهکار دهردی.

شیهوی موزیک لهرابردوو و نیستادا:

دهورانی زیرینی هۆلیوود له ۱۹۳۰هوه ههتا ۱۹۵۰ بوو. له دهورهدا سالتیک ۵۰۰ فیلم بهرهم دههینرا، بهلام شیهوی موزیک لهوکاتهدا چۆن بوو؟ به گشتی گۆرانکارییهکان چۆن بوون؟ له پیندا چاویک له میژووی موزیکی فیلم دهکهین. له دهورهدا که فیلم بیدهنگ بوو. له پیش یان له شاندهست شاشهکهوه. پیانۆ ژهنیک دادهنیشت و لهگهڵ فیلمهکهدا دهیژهنی. جاری واش ههبوو، ئورکیستیک دههات و ئهم کارهی دهکرد. موزیکهکهش به پی سهلیقهی موزیکوانهکه و بۆچوونی بۆ دراماکه دهبوو، بهلام به زۆربهی له کلاسیکهکانی سهدهی ۱۷ی ویهنا، یان رۆمانتیکهکانی سهدهی ۱۸. وهردهگیرا. موزیکی کهسانیک وهکوو "موزارت، بههۆفن، واگنیر، شوبیرت، برامس و ویردی. بۆیه کاتیک که له ۱۹۳۰ بهولاره که دهنگ بۆ فیلم دانرا، ههر ئهم موزیکانه ببوون به سهراچاوه و بنهماي موزیکی فیلم. زۆر له موزیکوانهکانی راهاتوو به موزیکی کلاسیک له ئوروپاوه روویان کرده کالیفۆرنیا که کاری موزیکی فیلم بکهن. چهند ناوداری ئهوکاته وهکوو "لیدر ماک شتاينیر، ئیریک کورنگۆلد، و میکلووس" زیاتر له رۆمانتیکهکان بههرهیان وهردهگرت به تاییهت له نووسراوهکانی "مالیر و شتراوس و ئهوانی دیکه. لهو سالانهدا سینهما وهکوو مندالتیک تازه کهوتیته قسه پر بوو که گوته و گۆرانی. به تاییهت موزیک و گۆرانیبیژی موزیکی جاز که ئهوهدهم له سهراوتکهدا بوو. موزیکی فیلمهکه ناوبهینی گۆرانیهکانی پردهکردهوه.

شیهوی موزیکی فیلم له سالهکانی ۱۹۵۰-۱۹۷۵

ئهم دهوره به فیلمی "هیلی خوشی" (۱۹۵۱) له دهرهینانی "ئیلیا کازان" هوه دهستیپیدهکا. موزیکوانیکی لاه به ناوی "نالیکس نۆرس" نهختیک جاز و ریتمی نۆی تیکهلی موزیکهکهی کرد. نهمه شیهویهکی نۆی هینایه کاپهوه که ههچی له موزیکهکهی "بیرنارد هیرممن" بۆ فیلمی "سیتیزین کهین" (۱۹۴۱ نۆرسۆن ویلز) کهمتر نهبوو. موزیکهکه زیاتر له موزیکوانانی ۱۹۰۰ وهکوو شتراوینسکی و شوستاکوویچ بههرهی وهرگرتوو، ههتا واگنیر و ویردی.

بهره بهره موزیکي رۆمانتيك جیگای بۆ شیوهیهکی هونهری نوێ چۆل دهکا. ههتا دهگاته ئهو راده که بهرهمهینهرهکان زانیان موزیکي فیلمهکه بۆ خۆی دهتوانی داهاتیکی جیاواز پهیدا بکا، نهگهر له شیوهی گورانی دابنری. کهوانی موزیکهکه دهفرۆشرا و گورانییهکان دهکوتنه سهر زاری خهڵک. ناخر نمونه فیلمی "تایتانیك" ه که سی دی پهکهی فرۆشیکي زۆری کردوه.

شیوه موزیکي فیلم له ۱۹۷۵ بهم لاره:

کاتیك له "ماكس شتینیر" پرسیار کرا که سهبارت به موزیکي ئهم سهردهمه چ بوچوونیکي ههیه؟ گوتی: ههچ، من سهبارت به شتیك که تی ناگهم چ رمخهیهک دهتوانم بگرم. نهگهر ماكس تا ئهروۆ ژیا با و موزیکي ئهم سهردهمه بیستبا تووشی خۆرهبریزه دهبوو. ههرجی دئ کاری تاقیکردنهوه زیاتر تیکهلی موزیک دهبی. بۆ پیکهینانی موزیکي فیلمی (شاری چینییهکان)، "جیری گۆلدمیت" تهنیا له دوو ترومپیت و دوو هارپ (چهنگ) و چوار پیانو کههکی وهگرتوه. پیانوهکان به شیوهی ئاسایی لئ نهدراون، بهلکوو راست له سیمهکانی نیو پیانۆکه دراون. موزیکي لهم شیوه دهکری چ ناویکی لئی بنیی؟ بهلام ههرچۆنیک بی هارمونییهکی زۆر تاییهت پیک دینی. گونجاوییهکی سبیه له شاشهکهدا پیک دینی. ئهمه بهو مانایه نییه که موزیکي ئۆرکسترال خهتی سووری بهسهردا کیشراوه، نه، فیلمی "کۆسه ماسی" (۱۹۷۵) موزیکهکهی به ئۆرکیست لیدراوه. دوو سأل دوواتر فیلمی "شهری ئهستیرهکان" نیشانی دا که هیشتا شیوهی ئۆرکیسترال دهتوانی بهمینیتوه.

له ۱۹۸۱ دا شۆرشیک روویدا. موزکوان "وانگیلیس" موزیکي بۆفیلمی "Chariots Of Fire" بهرهم هینا که ههموو دهنگهکان به سازی ئهلهکترۆنی لیدراوو. لهو کاتهدا هیشتا سینتسایزیری دیزیتال پهیدا نهبوو. دوواتر بۆ بهشی پهکهم کههک له سینتسایزیر وهگیرا، له پیشدا دارشتی موزیکهکه به سینتسایزیر دهکهن و لهو دوو به سازی راستی لئیدهدری.

لهم ناخرانهوه موزیکي پۆپ و راک تیکههله به موزیکي فیلم کراوه. بۆ نمونه "ئیریک کلایتون" بۆ فیلمیک سهبارت به پۆپ و "ری کوودیر" بۆ فیلمی "پاریس تیگراس" (۱۹۸۴). بهلام ئهم مهیدانه بهربلاوه ئهروۆ بۆ موزیکي فیلم دهست نادا.
